

Lieta C-411/22**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar
Tiesas Reglamenta 98. panta 1. punktu****Iesniegšanas datums:**

2022. gada 21. jūnijs

Iesniedzējtiesa:*Verwaltungsgerichtshof (Austrija)***Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:**

2022. gada 24. maijs

Kasācijas sūdzības iesniedzēja:*Thermalhotel Fontana Hotelbetriebsgesellschaft m.b.H.***Atbildētāja administratīvajā procesā tiesā:***Bezirkshauptmannschaft Südsteiermark***Pamatlietas priekšmets**

Kompensācijas piešķiršana darba ņēmējam par ienākumu negūšanu tādas izolēšanās ("karantīnas") gadījumā, ko veselības aizsardzības iestāde noteikusi sakarā ar pozitīvu Covid-19 testa rezultātu – Jēdziens "slimības pabalsts" Regulas (EK) Nr. 883/2004 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē – Pārrobežu darba ņēmējs – Darba ņēmēju pārvietošanās brīvības ierobežošana ar priekšnosacījumu, ka rīkojums par izolēšanās piemērošanu ir jāpieņem iekšzemes iestādei.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un tiesiskais pamats

Savienības tiesību normu interpretācija, LESD 267. pants

Prejudiciālie jautājumi

1. Vai kompensācijas summa, kura darba ņēmējam pienākas par mantisku kaitējumu, kas radies sakarā ar nodarbinātības ierobežošana viņam kā personai, kura saslimusi ar Covid-19 vai par kuru ir aizdomas par šādu saslimšanu vai inficēšanos, piemērotās izolēšanās laikā, un kuru vispirms darba ņēmējam izmaksā darba devējs, bet ar izmaksas brīdi darba devējs iegūst prasījuma tiesības

šīs kompensācijas apmērā pret federālo valdību, ir uzskatāma par slimības pabalstu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 883/2004 (2004. gada 29. aprīlis) par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē?

Ja atbilde uz pirmo jautājumu būtu noliedzīga:

2. Vai LESD 45. pants un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 492/2011 (2011. gada 5. aprīlis) par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Savienībā 7. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu dalībvalsts regulējumu, saskaņā ar kuru kompensācijas piešķiršana darba ņēmējam par ienākumu negūšanu sakarā ar izolēšanos, ko veselības aizsardzības iestāde noteikusi pozitīva Covid-19 testa rezultāta dēļ (turklāt vispirms darba ņēmējam to izmaksā darba devējs, bet ar izmaksas brīdi darba devējs iegūst prasījuma tiesības šīs kompensācijas apmērā pret federālo valdību), ir atkarīga no tā, vai izolēšanos ir noteikusi iekšzemes iestāde, pamatojoties uz attiecīgās valsts tiesību aktiem epidēmiju jomā, un līdz ar to šāda kompensācija netiek maksāta darba ņēmējam, kurš kā pārrobežu darba ņēmējs dzīvo citā dalībvalstī un attiecībā uz kuru lēmumu par izolēšanos (“karantīnu”) ir pieņēmusi viņu dzīvesvietas valsts veselības aizsardzības iestāde?

Piemērojamās Savienības tiesību normas

LESD 45. pants; Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 492/2011 (2011. gada 5. aprīlis) par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Savienībā 7. pants; Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 883/2004 (2004. gada 29. aprīlis) par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu 1.-3., 5. un 11. pants

Piemērojamās valsts tiesību normas

Epidemiegesetz [Epidēmiju likums] (turpmāk tekstā – “*EpiG*”) 7. panta 1. punkts: “Ar rīkojumu nosaka to slimību sarakstu, par kurām ir jāziņo un attiecībā uz kurām var noteikt izolēšanās pasākumu piemērošanu personām, kuras ir saslimušas vai par kurām ir aizdomas par saslimšanu vai inficēšanos. [...]”

EpiG 32. pants: “(1) Fiziskām un juridiskām personām, kā arī personālsabiedrībām komercietību izpratnē kompensē mantisko kaitējumu, kas radies darbības ierobežošanas dēļ, ja un ciktāl:

1. ir notikusi viņu izolēšanās atbilstoši 7. vai 17. pantam, [...]

un līdz ar to nav gūti ienākumi.

(2) Kompensāciju maksā par katru dienu, uz kuru attiecas 1. punktā minētais iestādes rīkojums.

(3) Personai, kura atrodas darba tiesiskajās attiecībās, kompensāciju aprēķina, balstoties uz parasto darba algas apmēru [...]. Darba devējs viņai pienākošos kompensācijas summu izmaksā uzņēmumā ierastajos atalgojuma izmaksas datumos. Prasījuma tiesības uz kompensācijas saņemšanu no federālās valdības ar izmaksas brīdi pāriet darba devējam [...].”

Īss faktu un tiesvedības izklāsts, kā arī pamatlīetas dalībnieku galvenie argumenti

- 1 Kasācijas sūdzības iesniedzējas juridiskā adrese ir Austrijā, kur tai ir viesnīca. Kontroles testēšanas laikā šajā viesnīcā vairākiem darbiniekiem tika uzrādīts pozitīvs COVID-19 testa rezultāts. Kasācijas sūdzības iesniedzēja par to ziņoja Austrijas veselības iestādei, kas tomēr nenoteica skarto darbinieku izolēšanos, jo šo darbinieku dzīvesvieta bija Slovēnijā vai Ungārijā. Tomēr Austrijas iestāde informēja šo citu dalībvalstu kompetentās iestādes, kuras vēlāk noteiktos laika periodos (attiecīgi no 2020. gada 23. oktobra līdz 2020. gada 18. novembrim, no 2020. gada 21. oktobra līdz 2020. gada 17. novembrim un no 2020. gada 26. oktobra līdz 2020. gada 13. novembrim) noteica darbinieku izolēšanos viņu attiecīgajā dzīvesvietā Slovēnijā vai Ungārijā. Kasācijas sūdzības iesniedzēja šajos izolēšanās laikposmos turpināja maksāt attiecīgajiem darbiniekiem darba algu.
- 2 2020. gada 1. decembrī kasācijas sūdzības iesniedzēja vērsās *Bezirkshauptmannschaft Südsteiermark* [Dienvidaustrumu Štīrijas iecirkņa pārvaldes iestāde], lai pieprasītu kompensāciju par negūtajiem ienākumiem, jo darbinieku prasījumi pēc darba algas izmaksas esot pārgājušas kasācijas sūdzības iesniedzējai. Šīs prasības tika noraidītas ar *Bezirkshauptmannschaft* 2020. gada 29. decembra lēmumiem.
- 3 *Landesverwaltungsgericht Steiermark* [Štīrijas pavalsts Administratīvā tiesa] ar pieciem nolēmumiem kā nepamatotus noraidīja pieteikumus, kurus par šiem lēmumiem bija iesniegusi kasācijas sūdzības iesniedzēja, jo tiesas ieskatā ārvalsts iestādes piemērota izolēšanās pasākuma gadījumā nerodas *EpiG* paredzētās prasījuma tiesības.
- 4 Pret šiem tiesas nolēmumiem kasācijas sūdzības iesniedzēja vērsās *Verwaltungsgerichtshof* [Augstākā administratīvā tiesa], kurā tā galvenokārt apšaubā *Landesverwaltungsgericht* sniegtās *EpiG* 32. panta 1. punkta un 3. punkta interpretācijas atbilstību darba ņēmēju pārvietošanās brīvībai atbilstoši LESD 45. pantam un Regulai (EK) Nr. 883/2004. *Verwaltungsgerichtshof* kasācijas tiesvedības ir apvienojusi kopīga nolēmuma pieņemšanai.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatojuma izklāsts

- 5 *Verwaltungsgerichtshof* ir tiesa LESD 267. panta izpratnē, kuras lēmumus vairs nevar apstrīdēt, izmantojot valsts tiesību aktos paredzētos tiesiskās aizsardzības līdzekļus.

- 6 Atlīdzības summa, ko darbaņēmējam izmaksā uz *EpiG* 32. panta 3. punkta pirmā un otrā teikuma pamata, konceptuāli ir nevis darba alga, bet gan - atbilstoši publisko tiesību terminoloģijai - federālās valdības kompensācija.
- 7 Konkrētajā lietā ir jānoskaidro, vai kasācijas sūdzības iesniedzējai kā darba devējai ir prasījuma tiesības uz kompensāciju par darba algas zaudēšanu, kas tai pārgājušas atbilstoši *EpiG* 32. panta 3. punkta trešajam teikumam, arī tad, ja nolēmums, uz kura pamata tika izolēti darbinieki, kuri bija slimi ar COVID-19 vai par kuriem bija aizdomas par saslimšanu vai inficēšanos, un kuru dzīvesvieta nebija Austrijā, tika noteikts nevis ar Austrijas veselības iestādes lēmumu, bet ar citas dalībvalsts (suverēnu) piemēroto pasākumu.
- 8 *Verwaltungsgerichtshof* pieņem, ka attiecīgie darbaņēmēji ir pārrobežu darbaņēmēji Regulas Nr. 883/2004 1. panta f) apakšpunkta izpratnē un tādējādi šie darbaņēmēji Regulas Nr. 883/2004 11. panta 1. punkta un 3. punkta a) apakšpunkta izpratnē ir pakļauti Austrijas tiesību aktiem šīs regulas darbības jomā.
- 9 Ja *EpiG* 32. pantā paredzētā kompensācija būtu jāuzskata par slimības pabalstu Regulas Nr. 883/2004 3. panta a) apakšpunkta izpratnē, Austrijas iestādēm un tiesām atbilstoši Regulas Nr. 83/2004 5. panta b) apakšpunktam citas dalībvalsts kompetentās iestādes rīkojums par izolēšanos būtu jāņem vērā tā, it kā šo rīkojumu būtu izdevusi Austrijas iestāde savā suverēnajā teritorijā.
- 10 Saskaņā ar EST judikatūru pabalsts ir uzskatāms par sociālā nodrošinājuma pabalstu, ja tas tiek piešķirts, neveicot nekādu individuālu un diskrecionāru personas vajadzību novērtējumu, balstoties uz likumā minētu situāciju, un ja tas ir saistīts ar kādu no Regulas Nr. 1408/71 4. panta 1. punktā (tagad – Regulas Nr. 883/2004 3. panta 1. punktā) nepārprotami uzskaitītajiem riskiem. Lai nošķirtu dažādas sociālā nodrošinājuma pabalstu kategorijas, ir jāņem vērā risks, uz kuru attiecas katrs pabalsts (par iepriekšējo Regulas Nr. 1408/71 normu skat. spriedumu, 2017. gada 1. februāris, *Tolley*, C-430/15, 43. un 45. punkts, ECLI:EU:C:2017:74). Slimības pabalsts attiecas uz risku, ka slimības laikā attiecīgai personai būs uz laiku jāpārtrauc konkrētas darbības (skat. spriedumu, 2011. gada 21. jūlijs, *Stewart*, C-503/09, 37. punkts, ECLI:EU:C:2011:500).
- 11 Šajā lietā attiecīgo pabalstu piešķir federālā valdība, pamatojoties uz likumā noteiktu situāciju. Taču tas nav saistīts ar slimības esamību, bet ir balstīts uz faktu, ka personai, kura saņem pabalstu, ar valsts veselības aizsardzības iestādes rīkojumu ir liegts veikt savu darbu un tādējādi nav gūt ienākumi, ko kompensē federālā valdība. *EpiG* oficiālo izolēšanās noteikšanu kvalificē kā “piesardzības pasākumu, lai novērstu un apkarotu slimības, par kurām jāziņo”. Atbilstoši tās mērķim izolēšanās tiek noteikta nevis individuālas atveseļošanās procesa nolūkā, bet gan iedzīvotāju aizsardzībai no inficēšanās saskarsmē ar izolēto personu un tātad slimības, par kuru jāziņo, radītā vispārējā veselības apdraudējuma ierobežošanai.

- 12 Tādēļ *Verwaltungsgerichtshof* sliecas uzskatīt, ka attiecīgā kompensācija nav slimības pabalsts Regulas Nr. 883/2004 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē. Tomēr, tā kā Eiropas Savienības Tiesa par šo jautājumu vēl nav spriedusi un Savienības tiesību pareiza piemērošana nav tik acīmredzama, ka nerastos pamatotas šaubas, pamatojoties uz LESD 267. pantu, Eiropas Savienības Tiesai tiek uzdots arī šāds prejudiciāls jautājums.
- 13 Ja atbilde uz pirmo jautājumu būtu noliedzoša, ir jānoskaidro, vai LESD 45. pantā paredzētā darba ņēmēju pārvietošanās brīvība un Regulas Nr. 492/2011 7. pantā noteiktais vienlīdzīgas attieksmes princips nepieļauj tādu kompensācijas regulējumu, kāds paredzēts *EpiG* 32. pantā.
- 14 Darba ņēmēji, kuriem pamatlietā tika piemērota izolēšanās, ir nodarbināti Austrijā, bet viņu dzīvesvieta ir Slovēnijā vai Ungārijā, kur viņi atgriežas katru dienu. Tāpēc viņi ir jāuzskata par darba ņēmējiem, kuri ir izmantojuši LESD 45. pantā paredzētās tiesības uz brīvu pārvietošanos.
- 15 Prasība par kompensāciju, ko pamatlietā cēlusi kasācijas sūdzības iesniedzēja, ir pamatota ar to, ka prasījumu par kompensāciju no federālās valdības, kas rodas darba ņēmējam saskaņā ar likumu, sākotnēji izpilda darba devējs pret darba ņēmēju un šī summa tiek atlīdzināta darba devējam. Līdz ar to darba devēja prasība ir tieši saistīta ar nodarbinātību LESD 45. panta izpratnē, tātad saskaņā ar *Verwaltungsgerichtshof* viedokli – ņemot vērā arī judikatūru (skat. spriedumu, 1998. gada 7. maijs, *Clean Car Autoservice Ges.m.b.H.*, C-350/96, 18. un nākamie punkti, ECLI:EU:C:1998:205) – nav iebildumu pret to, ka šajā kontekstā darba devējs var atsaukties arī uz LESD 45. pantā paredzēto darba ņēmēju pārvietošanās brīvību.
- 16 Kā priekšnosacījumu prasījumu kompensācijai valsts tiesību norma netieši nosaka dzīvesvietu attiecīgās valsts teritorijā. *Verwaltungsgerichtshof* ieskatā, tā ir uzskatāma par netiešu diskrimināciju, jo tā pēc savas būtības var vairāk ietekmēt migrējošus darba ņēmējus salīdzinājumā ar attiecīgās valsts pilsoņiem un tādējādi īpaši tiek radīta nelabvēlīga situācija migrējošiem darba ņēmējiem (skat. spriedumu, 2007. gada 18. jūlijs, *Hartmann*, C-212/05, 29.-31. punkts, ECLI:EU:C:2007:437); *Verwaltungsgerichtshof* ieskatā tas nemainās arī, ja no darba ņēmēja tiesībām izrietošo prasījumu izvirza darba devējs.
- 17 Attiecībā uz strīdīgo regulējumu likumdošanas materiālos nav atrodams neviens speciāls attaisnojums tam, ka tā ir atkarīga no Austrijas iestādes lēmuma un tātad netieši no fakta, ka darba ņēmēja dzīvesvieta ir Austrijā. Kā attaisnojums varētu tikt izskatīta plašas sabiedrības veselība. Rīkojums par izolēšanās pasākumu piemērošanu personai, kura ir saslimusi vai par kuru ir aizdomas par šādu saslimšanu vai inficēšanos, atvieglo infekcijas gaitas izsekošanu, un no tā izriet, ka (iespējams) inficētas personas nedrīkst uzturēties ārpus savas dzīvesvietas, un tas var mazināt COVID-19 tālākas izplatības risku. Likumā noteiktās tiesības uz kompensāciju par ienākumu negūšanu izolēšanās laikā kalpo arī tam, lai veicinātu karantīnas pasākumu ievērošanu un tādējādi palielinātu veselības iestāžu veikto

infekciju izplatības ierobežošanas pasākumu iedarbīgumu. Iespējamais attaisnojums tam, lai paļautos vienīgi uz rīkojumiem, ko izdevušas attiecīgās valsts iestādes, varētu būt tāds, ka šādu rīkojumu izpildes uzraudzība ir iespējama vienīgi tad, ja izolēšanās tiek piemērota iekšzemē, un ka mērķis ierobežot inficēšanās gadījumus ir saistīts ar situāciju iekšzemē, kas var atšķirties no epidēmijas situācijas citā dalībvalstī (darba ņēmēja dzīvesvietas valstī). Visbeidzot, iespējamais attaisnojums tam, ka federālā valdība kompensāciju izmaksā vienīgi tiem darba ņēmējiem, kuriem izolēšanos ir piemērojušas Austrijas iestādes, varētu būt tas, ka vienīgi šajos gadījumos atbildīga par darba ņēmēja darbnespēju ir Austrijas valsts. Attiecīga dzīvesvietas valsts piemērota karantīnas rīkojuma gadījumā darba ņēmējs tiktu novirzīts uz šo valsti, ja vien tur pastāv attiecīgi kompensācijas izmaksas noteikumi.

- 18 Jebkurā gadījumā nešķiet acīmredzami, ka nevienlīdzīgā attieksme pret darba devējiem, kas nodarbina darba ņēmējus, kuri dzīvo iekšzemē, un pret darba devējiem, kas nodarbina arī pārrobežu darba ņēmējus, ir samērīga. Tā kā Savienības tiesību pareiza piemērošana nešķiet tik acīmredzama, ka nerastos pamatotas šaubas, pamatojoties uz LESD 267. pantu, ar šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu tiek iesniegts arī otrais jautājums.